

КОНФЕРЕНЦІЯ

«Сертифікація підприємств харчової промисловості: організаційні та правові аспекти»

ТПП України, 19 травня 2016 р.

Система законодавства
про стандартизацію,
сертифікацію та
контроль якості
продукції

*Олександр Поліводський,
партнер, ПФ «Софія»*

Зміст доповіді:

- Законодавство ЄС про харчові продукти: останні тенденції;
- Законодавство України: новели та проблеми гармонізації;
- Стандарти та їх місце в правовій системі України;
- Практичні проблеми застосування нових норм;
- Висновки.

Складові системи контролю за безпечністю харчової продукції:

- Розробка стандартів;
- Сертифікація;
- Акредитація органів відповідності;
- Метрологія;
- Захист прав споживачів;
- Екологічний контроль;
- Митний контроль;
- Вилучення продукції з ринку;
- Санітарно-епідеміологічний контроль;
- Карантин рослин;
- Розробка технічних регламентів.

Індустрії, яких стосуються зміни:

- Виробники харчової продукції (в Україні);
- Експортери;
- Імпортери;
- Перевізники;
- Сфера стандартизації та сертифікації.

Юридичні зобов'язання України:

- Угода про асоціацію Україна-ЄС;
- Угоди по СОТ:
  - Про санітарні та фіто-санітарні заходи (SPS Agreement);
  - Про технічні бар'єри в торгівлі (TBT agreement);
  - Угода про сільське господарство та ін.
- Національне законодавство про євроінтеграцію.

Чому важлива гармонізація з правом ЄС?

- ЄС приймає тільки ті товари, які відповідають вимогам ЄС;
- Вимоги ЄС – не лише вимоги до продукції, але система контролю якості та безпеки;
- Вимоги ЄС приймають не тільки країни ЄС.

Законодавство ЄС-1:

- 1) «Біла книга» з питань безпеки харчових продуктів 2000;
- 2) «Блакитна настанова» із впровадження правил ЄС щодо продукції;
- 3) «Зелена книга» щодо загальних принципів законодавства про харчові продукти, 1997
- 4) Загальний закон про харчові продукти (Регламент 178/2002 від 28.01.2002 р.);
- 5) Регламент 854/2004 щодо правил організації офіційного контролю за продуктами тваринного походження, що призначені для споживання людиною;
- 6) Регламент № 852/2004 «Про гігієну харчових продуктів» від 29.04.2004 р.;

Законодавство ЄС-2:

- 1) Регламент 853/2004 щодо спеціальних гігієнічних правил, що підлягають застосуванню до продовольчих товарів тваринного походження від 29.04.2004 р.;
- 2) Директиви Нового підходу (щодо технічної продукції);
- 3) «Зелена книга» щодо загальних принципів законодавства про харчові продукти, 1997
- 4) Директива Європейського парламенту та Ради 2001/95/ЄС «Про загальну безпеку продукції» від 03.12.2001 р.
- 5) Директива про загальну безпеку продукції;
- 6) Codex Alimentarius.

Основні відмінності концепцій:

- Відсутність терміну «якість», замість нього «дефектність» і «безпека продукції»;
- Стандарти: не обов'язкові, не містять вимог щодо безпеки;
- Принцип контролю і балансу в системі;
- Недопущення конфлікту інтересів у системі;
- Недопущення узурпації економічної влади;
- Децентралізація функцій;
- Системи ХАСПП (НАССР), Global Gap та ін.

5 загальних принципів (Постанова № 178/2002):

- 1) «від лану до столу» (стаття 1.3);
- 2) аналіз ризиків (стаття 6);
- 3) обережності при впровадженні продуктів, наслідки вживання яких вивчені повністю (стаття 7);
- 4) відповідальність за безпеку харчових продуктів всіх операторів харчової галузі (стаття 17.1);
- 5) спостереження (стаття 18);
- 6) право на отримання точної та достовірної інформації (статті 8, 9, 10).

Принцип взаємного визнання

- Справа ***Cassis de Dijon*** №120/78: скасована заборона німецького законодавства на продаж лікерів, з вмістом алкоголю менше 30 % та більше 10%;
- Директива № 2006/123/ЄС від 12.12.2006 р. «Про послуги на внутрішньому ринку»

Законодавство України у сфері безпеки харчових продуктів-1

- 1) Конституція України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР;
- 2) Цивільний кодекс України від 16.01.2003 № 435-IV;
- 3) Господарський кодекс України від 16.01.2003 № 436-IV;
- 4) Закон України «Про технічні регламенти та процедури оцінки відповідності» від 01.12.2005 № 3164-IV;
- 5) Закон України «Про стандартизацію» від 05.06.2014 № 1315-VII;
- 6) Закон України «Про акредитацію органів з оцінки відповідності» від 17.05.2001 № 2407-III;
- 7) Закон України «Про підтвердження відповідності» від 17.05.2001 № 2406-III;
- 8) Закон України «Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів» (нова редакція відбудеться 20.09.15 р.);**

Законодавство України у сфері безпеки харчових продуктів -2

---

9) Закон України «Про ГМО»

10) Закон України «Про захист прав споживачів» від 12.05.1991 № 1023-XII та ін.

11) Закон України «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення» від 24.02.1994 № 4004-XII;

Закони України щодо безпеки харчових продуктів-3:

- 12) Декрет КМУ «Про стандартизацію і сертифікацію» від 10.05.1993 № 46-93;
- 13) Постанова КМУ «Про затвердження Технічного регламенту з екологічного маркування» від 18.05.2011 № 529;
- 14) Постанови КМУ «Про затвердження опису та правил застосування національного знака відповідності» від 29.11.2001 № 1599;
- 15) Технічний регламент щодо правил маркування харчових продуктів, наказ Держспоживстандарту від 28.10.2010 № 487;
- 16) Наказ Держспоживстандарту «Про затвердження переліку продукції, що підлягає обов'язковій сертифікації в Україні» від 01.02.2005 № 28.
- 17) «Про вилучення з обігу, переробку, утилізацію, знищення або подальше використання неякісної та небезпечної продукції» від 14.01.2000 р.;
- 18) «Про захист населення від інфекційних хвороб» від 06.04.2000 р.

Закон України

«Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів»

---

1. Набрав чинності 20 вересня 2015 р.;
2. Закріплена відповідальність оператора ринку;
3. Обов'язкове впровадження простежуваності за принципом «крок назад, крок вперед».
4. Обов'язкове впровадження системи ХАССП:
  - до 2017 р на всіх молокозаводах, бойнях і ін. підприємствах, де виробляють харчові продукти з необробленими інгредієнтами тваринного походження;
  - до 2018 р - для виробників соків і цукерок;
  - до 2019 р - для власників всіх малих підприємств;
6. Істотні штрафи, наприклад: від 30 до 75 МЗП (від 36 до 91 тис. грн.);

Закон України

«Про основні принципи та вимоги до безпеки та якості харчових продуктів» -2

---

7. Окремі положення з гігієни;
8. Посилання на законодавство, стандарти та практику ЄС;
9. Експлуатаційні дозволи;
10. Державні реєстри;
11. Зміни порядку митного контролю;
12. Зміни у системі державних органів.

Переваги для виробників:

- Контроль за безпечністю харчових продуктів здійснюватиме лише один державний орган;
- Ризик-орієнтований підхід (зменшення кількості перевірок);
- Зменшення вимог до приміщень.

Закон стосується не лише виробників, а й усіх суб'єктів господарювання, які мають відношення до харчових продуктів

Всі, хто виробляють, або постачають, або зберігають, або пакують, або реалізують – охоплюються терміном **«оператори ринку»**. В законі чітко прописано, що кожен оператор ринку відповідає лише в межах своєї діяльності.

Сфера впливу закону після реалізації його положень

Інтереси держави

Гармонізація законодавства України з законодавством Європейського Союзу. Реалізація державної політики у сфері забезпечення безпечності харчових продуктів.

Інтереси бізнесу

- Інформація щодо продуктів харчування,
- Встановлення обсягів обов'язкової та деяких вимог до добровільної інформації про харчові продукти відповідно до європейських вимог.

Інтереси громадян

- Захист інтересів споживачів
- Поінформованість громадян стосовно характеристик харчових продуктів.

Практичні проблеми застосування нових норм

- Нова система державних органів;
- Нова система дозволів;
- Правовий режим стандартів ЄС;
- Антимонопольне законодавство;
- Визнання вимог ЄС частиною законодавства України;
- Некоректне розуміння концепцій;
- Нова система покарання.

Проблеми застосування Законодавства та практики ЄС:

- Є джерелом права (можуть застосовуватися в Україні);
- Що застосовується:
  - Регламенти, постанови, директиви, судові прецеденти та ін.
  - «практики»
  - стандарти
- Немає офіційного перекладу;
- Відсутній досвід застосування
- Немає розуміння системи

Перехідний період

---

1. На всіх молокозаводах, бійнях та інших підприємствах, де виробляють харчові продукти, до складу яких входять необроблені інгредієнти тваринного походження, НАССР має бути запроваджений у 2017 році.
2. Виробники соків та цукерок мають -- до 2018 року
3. Власники всіх малих підприємств – до 2019 року.

Низка виключень або можливість запровадити спрощений НАССР передбачена для закладів роздрібної торгівлі, закладів громадського харчування, кондитерських, пекарень.

Case study

- Учасник ринку декларує відповідність товару з вимогами ЄС: АМК вимагає пояснень;
- «Добровільна сертифікація» у розумінні державних органів: не видавати дозвільні документи (що вимагає ЄС).

Антимонопольне законодавство

- **Закон України «Про захист від недобросовісної конкуренції»**
  - **Стаття 15.** Досягнення неправомірних переваг у конкуренції;
  - **Стаття 15-1.** Поширення інформації, що вводить в оману.
- **Закон «Про АМК України»:** накладання стягнень;
- **Законодавство про сертифікацію та стандартизацію;**
- **Законодавство ЄС.**

Правовий режим стандартів ЄС в Україні:

---

1. Міжнародні стандарти;
2. Добровільні Стандарти;
3. Право на сертифікацію - за законами ЄС;
4. Право вимагати наявності договірної умови - не право держави.

Висновки:

- Зміни у законодавстві будуть і надалі (законодавство ЄС теж змінюється);
- Сфера потребує юристів зі спеціалізацією та зі знаннями права ЄС;
- Надія є, місія можлива!

Дякую за увагу

ПРАВНИЧА ФІРМА «СОФІЯ»

*Тел: (044) 331-04-85;
Факс: (044) 272-06-85
м. Київ, вул. Січових
стрільців, 10, оф.45.
www.lawfirmsofiya.kiev.ua*